

WŁODZIMIERZ WITCZAK

Historia Katedry Mikrobiologii Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum przy ulicy Czystej 18

Redakcja Magdalena Strus, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego,
Kraków 2025, 102 ss. + 2 nlb., ilustr., indeks. ISBN 978-83-233-5574-8

Omawiana pozycja – będąca zbiorowym dziełem kilku autorów – stanowi zwięzły zarys dziejów Katedry Mikrobiologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, ukazujący osiągnięcia naukowe tej placówki i wybitnych badaczy z nią związanych. W pracy wykorzystano materiały archiwalne, głównie krakowskie, oraz liczne wcześniejsze publikacje, mniej lub bardziej związane z tą tematyką.

W pierwszym rozdziale pracy przybliżono historię budynku dawnego Instytutu Weterynaryjnego UJ, budowanego od 1912 r. (z przerwą w latach pierwszej wojny światowej) i ukończonego już po odzyskaniu niepodległości, w którym dziś mieści się Katedra Mikrobiologii.

W kolejnych rozdziałach przedstawiono sylwetki i osiągnięcia – nie tylko naukowe (zwłaszcza w przypadku Juliana Nowaka, polityka i kilkumiesięcznego premiera rządu RP w 1922 r.) – wybitnych badaczy kierujących Katedrą Mikrobiologii, tj. profesorów: Juliana Nowaka, Mariana Gieszczykiewicza, Odon Bujwida, Zdzisława Przybyłkiewicza i Rudolfa Weigla. Z niezrozumiałych powodów pominięto Witolda Gądzikiewicza, Romana Nitscha, Stanisława Legeżyńskiego i Włodzimierza Ptaka, choć ich nazwiska znalazły się w wykazie kierowników Katedry (s. 80–83). W kilku miejscach szkice biograficzne wymagają uzupełnień i uściśleń. I tak: Odo Bujwid urodził się 30 listopada 1857 r. (w tekście podano tylko datę roczną). Zdzisław Przybyłkiewicz w sierpniu 1946 r. nie mógł wyjechać

do „Niemiec Zachodnich” – takiego terminu historyczno-geograficznego wówczas jeszcze nie używano; zapewne chodzi tu o którąś z alianckich stref okupacyjnych Niemiec (amerykańską?). Przybyłkiewicz zmarł 1 listopada 1996 r. (w tekście podano tylko datę roczną). Rudolf Weigl zmarł w Zakopanem, ale spoczywa na krakowskim Cmentarzu Rakowickim. Okoliczności zgonu Gieszczykiewicza w obozie w Oświęcimiu dokładnie przedstawił w pamiętnikarskiej relacji *Mrok i mgła nad Auschwitz. Wspomnienia więźnia nr 20017* Stanisław Głowa, który był naocznym świadkiem tego wydarzenia (Wydawnictwo Replika, Poznań (Polska) 2019, s. 131–132). W większości opracowań biograficznych zgon Juliana Nowaka datowany jest na 7 – nie 6 – listopada 1946 r.

Pracę kończy posłowie, w którym zawarto krótkie teksty o charakterze wspomnieniowym, autorstwa profesorów Małgorzaty Bulandy i Piotra Heczki.

W kilku miejscach znaleźć można przeoczenia korekty: należy użyć dużych liter w zapisie „Gestapo” – nazwa instytucji (s. 38); zamiast „Auschwitz” jest „Auchwitz” (s. 39); nazwisko panienskie żony Bujwida Kazimierzy brzmiało „Klimontowicz” (nie „Klimotowicz” – s. 45); dwukrotne zniekształcenie nazwiska „Przybyłkiewicz”: „Przybłkiewicz” i „Przybyłkiwicz” (s. 58–59). W odniesieniu do Romana Nitscha znalazły się błędne daty roczne: „1918–1919” (nie „1818/1819” – s. 80). Na osobną wzmiankę zasługuje niepoprawna data urodzin Mariana

Gieszczykiewicza: 23 maja 1889 r. – zamiast 21 maja – widniejąca na tablicy upamiętniającej uczonego (rycina 22 – s. 40).

Ilustracje są cennym uzupełnieniem narracji, choć napis na rycinie 10 (s. 18) jest nieczytelny i można było poprzestać na jego przytoczeniu. Wątpliwości może też budzić celowość umieszczenia ryciny 11 (s. 18).

Reasumując: bardzo interesująca pozycja, przywołująca mało znane fakty, kierunki badawcze, osiągnięcia i wybitne postacie z dziejów instytucji uniwersyteckiej, zasłużonej dla nauki polskiej i zdrowia narodu. Wskazane uchybienia i sugestie uzupełnień nie ujmują jej naukowej wartości i powinny zostać uwzględnione przy jej ewentualnym wznowieniu.